

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

... nullam facit injustitiam Excluso.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

meæ , ne ingrediatur & furetur quæ mea sunt ; & in hoc nullam planè facio Joanni injustitiam , quia licitum est mihi præcavere damno meo , interpretando dubia in deteriorem partem , ut remedium apponam malo mihi imminenti , & ei occurram , juxta doctrinam S. Thomæ citatam *num. 56.* Si ergo ne damnificer in furto pallij , aut alterius rei familiaris , possum licite claudere Joanni ostium domus meæ , ne ingrediatur , & furetur pallium , existentibus indicijs dubijs tantùm de eo , quòd ipse sit Latio , & ad hoc sic præcavendum , possum tutâ conscientiâ dubia in deteriorem partem interpretari. Cur Principi habenti indicia non dubia , sed certa moraliter , de improbitate Titij , non erit ei licitum , in præcautionem damni communis , sollicitare & procurare , mediante Exclusivâ , ut ei ostium ad Pontificatum occludatur , ne introgressus cuncta publica Ecclesiæ dissipet , perdat & evertat.

*Quòd Exclusiva nullam faciat Injustitiam
Excluso.*

59 **S**ecundò peccat Exclusiva contra justitiam , quia infert damnum excluso , contra justitiam , præcipuè in casu , quo Titius dignior excluderetur , ut potest accidere: Ergo. Antecedens probatur ,
quia

quia Exclusiva, quantum in se est impedit ne eligatur, privando eum jure, quod ad id habebat: Ergo. Argumentum hoc tangit punctum de digniore, & petit examen & discussionem, quis dignior dici debeat? de quo sectione sequenti: Sed nunc

Respondeo Primò, Principem non excludere digniorem neque dignum: sed inimicum Pacis publicæ. Non enim spectat ad Principem judicare de meritis eorum, qui debent, & possunt eligi, quia non est Elector, & solum gaudet officio Defensoris Ecclesiæ, & Protectoris suarum Provinciarum, sibi à Deo creditarum: & ratione muneris istius incumbit ei proponere, & conari ne eligatur ille in Pontificem, de quo prudenter judicat certò moraliter futurum exterminatorem pacis publicæ, in perniciem Ecclesiæ, maximè sui Regni.

Respondeo secundò, repugnantiam esse in terminis, quòd sit dignior Pontificatu Titius exclusus ob animi inquietudinem, & privatas confœderationes ad eos, qui bellis Ecclesiam vexant, & contristant: nam vox ista *dignior Pontificatu*, est vox relativa ad utilitatem Ecclesiæ, cui est præficiendus electus, ut sectione sequenti explicabo: unde hîc & nunc ille tantum erit dignior, qui in Ecclesiæ pacem (cæteris parib. & suppositis supponendis) fuerit magis propensus.

Sed de hoc latè sectione sequenti.

61 Respondeo Tertio, Principem per Exclusivam non privare Titium jure aliquo, quod restitutione exposculet, quia obligatio restituendi solum oritur ex violatione justitiae commutativae, non ex violatione justitiae distributivae, ut supponunt Tannerus 2.2. disp. 4. de just. quest. 6. dub. 1. nu. 20. versu nec etiam Layman lib. 4. sect. 5. tract. 2. cap. 7. num. 2. post Adrianum, Sotum, Cobarrubias, Navarrum, Valentiam, Toletum, Saa, Lessium & Gutierrez, locis à Layman citatis & expresse traditur etiam à Martino de Ledesma 2. p. 9. 18. v. secunda conclusio: Mercado de contractib. lib. 6. cap. 17. versu, y asi dicen: Rebullus de obligation. just. 1. p. lib. 3. quest. 3. Dignior autem tempore Exclusivae nullum jus habet, ob cuius violentiam oriatur obligatio restituendi ex justitia. Quod sic ostendo: nam imprimis non habet jus ad rem, cum oriatur ex ipsa electione, secundum omnes Doctores: Praeterea, nec habet jus in re, quia istud consurgit ex possessione (& in nostro casu habetur ex consensu, & acceptatione electi, subsequuta ad electionem) quae nullo modo concurrunt in digniore excluso, tempore exclusionis: quo tempore solum habet dignior (ut rectè dixit P. Suarez lib. 4. de Relig. cap. 50. num. 29.) idoneitatem, quae licet aliquando sufficiat ad jus ad rem, pertinens ad justitiam distributivam, tamen illud non est propriè jus (quia scilicet non obligat ad restitutionem)

sed quae-

sed quedam proportio persone cum tali munere. Hæc Suarez; & est optimum simile in Artifice maximè dextero, & habile ad aliquod opus, qui ex habilitate nullum jus acquirit ad præmium pro opere faciendo destinatum, usque dum cum effectu tale opus efficiat.

Vnde consequenter prædicti Doctores docent, ⁶² quod casu, quòd excluderetur ille, qui in veritate est dignior, & esset facienda restitutio; tunc restitutio non deberetur excluso digniori, sed Ecclesiæ, vel communitati, cui infertur præjudicium per exclusionem dignioris. Videatur Tannerus, num. 2. Est optimum exemplum illud, quo utitur Sotus lib. 4. de just. quest. 6. art. 3. in solutione ad 6. arg. in examine sententiæ Cajetani ubi sic habet: *si enim Paterfamilias Æconomum suum conducere operarios, mitteret: ill. autem studio conduceret eos, qui non essent ad opus idonei: restitutione profectò teneretur, non idoneis, quos prætermisit, sed Domino, cui damnum dedit:* & concludit Sotus, quem sequitur Tannerus, dicens hoc esse de communi mente Doctorum: Videatur etiam Cajetanus, *tomo 2. opuscul. tract. 9. quest. 3. versiculo, quoad Tertium:* ubi cum D. Thomâ docet, redemptionem vexationis in consecutione Beneficij, non habere propriè locum ante jus acquisitum, mediante electione.

Ex quibus apparet, quod Exclusiva nullo jure
privet

privet exclusum digniorem (etiamsi malignitate interponatur, & repræsentetur) ita ut inducat obligationem restituendi.

- 63 Addo, quòd nec privatur exclusus potentiâ, quam habet, ut eligatur: nam sunt ita validæ preces Principis, ut cogantur Sacri Electores non eligere, quem voluerint, etiam reluctante Principe excludente: unde repræsentatâ Exclusivâ facta tecta sunt omnia exclusi, ut possit eligi. Et dato, quòd preces Principis essent efficacissimæ; adhuc non privatur exclusus jure (si quod habet) ad passivam vocem: nam hoc jus tantum consistit in potentia ad eligi: Exclusiva autem non eò respicit, ut potentiam destruat ad eligi: sed solum impedire conatur ipsum eligi actuale: & cum possint esse simul carentia electionis passivæ (ad quam tantum dirigitur Exclusiva) & potentia ad eam, ut patet in omnibus, qui possunt eligi, & non eliguntur: sequitur quòd Exclusiva non auferat excluso potentiam ad eligi: & solum impediatur actualem passivam electionem.

Quod